

Март 2022. // број 2 // ISSN 2812-7668

ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА

ЛИСТ ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈЕ СРБИЈЕ

ЗНАЧАЈНИ РЕЗУЛТАТИ У ГОДИНИ ИЗА НАС, АМБИЦИОЗНИ ПЛАНОВИ ПРЕД НАМА

РАЗГОВОР С ПОВОДОМ:

- САША СТЕФАНОВИЋ, ДИРЕКТОР ПОСЛОВНОГ СИСТЕМА ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈЕ СРБИЈЕ
- АЛЕКСАНДАР СЛИЈЕПЧЕВИЋ, ДИРЕКТОР ТЕХНИЧКОГ СИСТЕМА ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈЕ СРБИЈЕ
- ЗОРАН РАЈОВИЋ, ДИРЕКТОР ТЕХНИЧКОГ ЦЕНТРА ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈЕ СРБИЈЕ

Када тешки, мокри снег завеје путеве и падне на електроенергетске водове, уз ниске температуре, техника тражи људску подршку, односно уигране теренске монтерске екипе Електродистрибуције Србије, уз логистику стручњака који познају систем. Ови први оставили су своје домове и породице и кренули у мрак и планине наше земље како би све породице у дугачким зимским ноћима имале светлост у својим домовима. И успели су, и не први пут. Снежни наноси на путевима мало су успорили њихове активности, јер је ваљало проћи и кроз сметове, а наша мрежа се не налази баш увек на приступачном терену. Захваљујући осећају одговорности према послу који им је поверен, наши монтери су показали да сваки систем зависи пре свега од људи, а у садејству са техником добију се услови које подразумева 21. век.

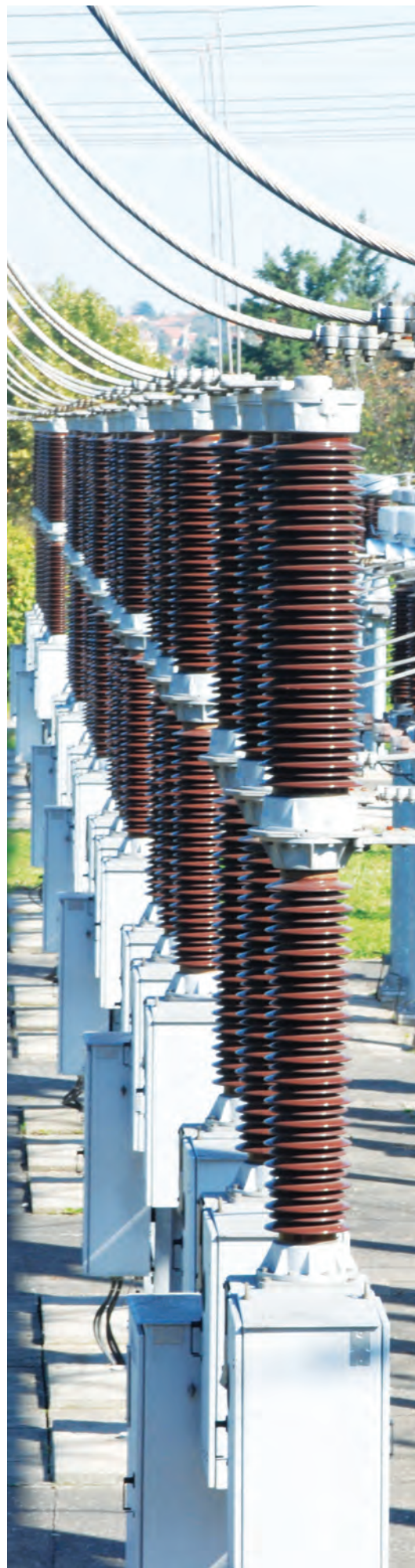
Електрична енергија је нешто што се подразумева у свести савременог човека. Ако свако погледа око себе, схватиће колико смо окружени електричном енергијом. Она је кључна, уз људску енергију, када земља иде убрзано напред и хвата корак са савременим светом, када се опремају модерни инфраструктурни објекти попут железнице, гасовода, путева, фабрика.

Због тога је Електродистрибуција Србије, као део електроенергетског система земље, компанија од стратешког значаја, и вредност према којој запослени имају поштовања.

Да ли је на овај начин размишљао и Ђорђе Станојевић, када је ударао темеље електрификацији Србије? Ипак, значаја електричне енергије вероватно је био свестан њен творац Никола Тесла, који је иза себе оставио patente који показују начин примене електричне енергије.

Било како било, ова тековина људског друштва има огроман значај и ваља је поштовати.

Александра Јанчић Ракичевић

РАЗГОВОР С ПОВОДОМ:

Саша Стефановић, директор пословног система
Електродистрибуције Србије: **ОРГАНИЗАЦИОНЕ
ПРОМЕНЕ ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈЕ СРБИЈЕ –
ПРОЦЕС КОЈИ ТРАЈЕ** 5–7

Александар Слијепчевић директор техничког
система Електродистрибуције Србије: **ЗНАЧАЈНИ
РЕЗУЛТАТИ У ГОДИНИ ИЗА НАС, АМБИЦИОЗНИ
ПЛАНОВИ ПРЕД НАМА** 8–10

Зоран Рајовић, директор техничког центра
Електродистрибуције Србије: **УСПЕШНА
ГОДИНА ЗА ТЕХНИЧКИ ЦЕНТАР ЕДС-А** 11–12

СРБИЈА ОКО НАС:

Посета председника Србије Новом Пазару:
**НОВА ТРАФОСТАНИЦА ЗА КЛИНИЧКО-БОЛНИЧКИ
ЦЕНТАР** 13

Електродистрибуција Србије обезбедила
електроенергетску инфраструктуру за изградњу
брзе пруге: **ОД БЕОГРАДА ДО НОВОГ САДА
ЗА 35 МИНУТА - НА СТРУЈУ** 13

Завршена изградња електроенергетских објеката
за гасовод граница Бугарске - граница Мађарске:
У СЛУЖБИ ЕНЕРГЕТСКЕ БЕЗБЕДНОСТИ 14

Створени услови за страну инвестицију у Ћуприји:
ПОСТАВЉЕНО 7 КИЛОМЕТАРА НОВОГ ВОДА 14

Реконструисана мрежа од виталног значаја
за функционисање 5 пријеполских села:
У ПРИЈЕПОЉУ РЕЧЕНО – УЧИЊЕНО! 15

РЕПОРТАЖА:

Монтери Електродистрибуције Србије на висини
здатка: **НАЈБОЉИ КАДА ЈЕ НАЈТЕЖЕ** 16–17

ПРЕДСТАВЉАЊЕ:

У фокусу ДП Крагујевац инвестиције у
електроенергетске објекте:
**ПРИОРИТЕТ – ПОУЗДАНО И КВАЛИТЕТНО
СНАБДЕВАЊЕ СВИХ КУПАЦА** 18

ДИСПЕЧЕРСКИ ДНЕВНИК:

НДДЦ – извештавање, надзор и преузимање
надлежности 19

„Електродистрибуција“
Лист Електродистрибуције Србије

Издавач:
Електродистрибуција Србије д.о.о.
Београд
Булевар уметности бр. 12
11070 Београд – Нови Београд

В.Д. директора:
Бојан Атлагић

Директор Сектора за односе с
јавношћу:
Зоран Павић

Главни и одговорни уредник:
Александра Јанчић Ракичевић

Адреса редакције:
Булевар уметности бр. 12
11070 Београд – Нови Београд
Тел. редакције: 011/3654669
Mail: pr@ods.rs

www.elektrodistribucija.rs

Штампа:
ЈП СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК
Јована Ристића бр. 1
11000 Београд

Тираж:
4.000 примерака

Изази тромесечно

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

658(497.11)(085.3)

ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА : лист
Електродистрибуције
Србије / главни и одговорни уредник:
Александра Јанчић Ракичевић. -
2021, бр. 2- март 2022. - Београд :
Електродистрибуција Србије, 2021-
(Београд : Службени гласник). - 30 cm

Тромесечно.
ISSN 2812-7668 =
Електродистрибуција (Београд, 2021)
COBISS.SR-ID 54609417

Саша Стефановић, директор пословног система Електродистрибуције Србије

ОРГАНИЗАЦИОНЕ ПРОМЕНЕ ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈЕ СРБИЈЕ – ПРОЦЕС КОЈИ ТРАЈЕ

Годину за нама обележила је реорганизација Електродистрибуције Србије д.о.о. Београд спроведена ради обезбеђења независности и раздвајања делатности, у циљу стварања организационих и правних оквира за потпуно усклађивање пословања са Законом о енергетици

–Сам процес раздвајања започео је Закључком Владе РС којим је прихваћен План за спровођење активности у циљу реорганизације ЕДС, а огледао се у низу прецизно дефинисаних активности, које су за последицу имале промену оснивача ЕДС-а. Одлуком Владе Републике Србије, део оснивачког капитала ЕДС-а са ЈП ЕПС пренет је на Владу Републике Србије, која је исти капитал унела у капитал ЕДС-а (пренет је део имовине ЈП ЕПС-а, пословни објекти, возила), а истом одлуком остварен је и прелазак запослених – изјавио је директор пословног система Електродистрибуције Србије Саша Стефановић. Он је нагласио да је реализација описаних активности захтевала ангажовање свих расположивих капацитета пословног система,

што је уз пун ангажман надлежних функција директно утицало на промене у организацији пословних процеса, које су се огледале у доношењу низа значајних пословних одлука, уз пуно изазова који су успешно решени. –Можемо се похвалити чињеницом да су у реализацији реорганизације остварени задати циљеви, којима су створени темељи за самостално и независно пословање ЕДС. У сваком случају, једна успешна етапа је окончана, а пред нама су нови изазови у циљу коначног уобличавања организације и пословних процеса, као и стварање успешне пословне климе за обављање законом дефинисане делатности, што представља један од кључних задатака и у овој години – истакао је Стефановић.

Као што је познато, пословни систем се састоји од три дирекције и једног центра и то Дирекције за корпоративне послове, Дирекције за економско-финансијске послове, Центра за ИКТ и Дирекције за подршку тржишту и смањење губитака.

– Ове функције пословног система у години за нама поднеле су, може се рећи, највећи терет, који је са собом носио читав спектар захтева и потребу суочавања са најкомплекснијим сегментима трансформације. Пре свега, стварање правних оквира реорганизације и њено правно дефинисање, пренос имовине (покретне и непокретне), као и прелазак запослених из ЈП ЕПС у ЕДС, биле су тежишне активности корпоративне функције, која је у том смислу испунила озбиљан и ни мало лак задатак, подношењем терета у мери у којој је то и више од очекиваног – рекао је директор пословног система Електродистрибуције Србије Саша Стефановић.

Он је подсетио да је у периоду пре реорганизације реализација свих пословних процеса ЕДС била ослоњена на ЈП ЕПС и зависна од његове подршке која је пружана ЕДС по СЛА уговору. – Реорганизацијом, која је реализована у само пар месеци, наступиле су промене које су омогућиле да се сви пословни процеси у Друштву планирају, организују и реализују самостално, ослањањем на сопствене капацитете. На тај начин отпочело је самостално

обављање тежишних и најважнијих процеса Друштва као што су читавање свих мерних места, одржавање пословних објеката и возила, контрола и управљање економско-финансијским пословима, правни послови и послови људских ресурса, као и послови из домена информационих технологија, који су неизоставна подршка свим описаним процесима – рекао је Стефановић.

Он је нагласио да процес осамостаљивања није нимало лак и да још увек није завршен. У поступку су, или су реализоване јавне набавке за потребе потпуног раздвајања информационог система (набавка потребног хардвера и раздвајање софтвера), као и активности наших запослених на побољшању пословних процеса, пре свега у економско-финансијској сфери која треба да омогући бољу контролу и ефикасност пословања, потпуну контролу новчаног тока и боље коришћење расположивих ресурса у свим сферама пословања. Центар за ИКТ у овом делу поднеће највећи терет, али без пуног укључивања запослених који контролишу ове процесе (ЕФП, магацинско пословање, јавне набавке за потребе одржавања и инвестиција, корпоративни послови, електронска писарница...) резултати неће бити потпуни, истиче Стефановић. Он додаје да то није препрека већ могућност за наше младе колегинице и колеге да се активно укључе у иновирање пословних процеса и њихово побољшање.

–Тимски рад и елан не недостају и очекујем да у наредним месецима добијемо квалитетна решења за све пословне процесе – додао је Саша Стефановић.

Он је указао да су императив и један од главних задатака у наредном периоду мере и активности на смањењу губитака и успостављање потпуне контроле над мерним местима свих категорија корисника система.

–Дирекција за подршку тржишту и смањење губитака вредно је радила претходне године и производ тога јесте смањење губитака на 11,73% што је идентично остварењу из 2019. године, односно успели смо да постигнемо најбољи резултат од оснивања оператора дистрибутивног система до данас – нагласио је директор Стефановић и додао да ЕДС у овој години очекује много више рада на овом пољу, али и веће улагање у мерну инфраструктуру.

–Имајући у виду све наведено, историјски посматрано, учествовали смо у једном од најзначајнијих задатака који је уобличио Електродистрибуцију Србије у самостално и независно привредно друштво, спремно да одговори својим законом дефинисаним задацима. Такође, пред нама је једнако важан период који ће, суочавањем са изазовима које доноси самосталност, у контексту комплексних прилика у области енергетике, захтевати непрестани труд и посвећеност – закључио је Саша Стефановић.

P. E.

Брза џурија сјојила и два Дисџрибуџивна џодружја Елеџтродисџрибуџије Србије, Београд и Нови Сад

Александар Слијепчевић директор техничког система Електродистрибуције Србије

ЗНАЧАЈНИ РЕЗУЛТАТИ У ГОДИНИ ИЗА НАС, АМБИЦИОЗНИ ПЛАНОВИ ПРЕД НАМА

У току 2021. године реализоване су значајне инвестиције на изградњи ТС 110/х кV и ТС 35/х кV и прикључака на средњем и ниском напону, од којих су посебно значајне оне које се реализују по закључцима Владе Републике Србије

–У дистрибутивном подручју Београд приводе се крају радови на реконструкцији ТС 110/35 кV Београд 6, а очекује се пуштање под напон 110 кV постројења у SF6 гасу. Постављено је монтирано и испитано и предстоји прикључење на 110 кV напону као и прикључење сопствене потрошње трафостанице. Предстоји друга фаза реконструкције, која подразумева изградњу 35 кV постројења. Ова трафостаница је кључна за снабдевање централног градског језгра Града Београда. План је да се до краја године заврши комплетна реконструкција – изјавио је директор техничког система Електродистрибуције Србије Александар Слијепчевић.

Он је додао да је уговорена и реконструкција ТС 110/35 кV Београд 10, којом ће се створити

предуслови за даљи развој индустријских зона околине Обреновца, а планирано је и прикључење на 35 кV напонски ниво и планираног топловода од Обреновца до Новог Београда. Такође, у току је припрема инвестиционо-техничке документације за реконструкцију ТС 110/35 кV Београд 2, што је предуслов прикључења нових потрошача Београдског метроа. У склопу подршке државним пројектима на заштити животне средине, Електродистрибуција Србије гради и ТС 35/10 кV „Винча - депонија“, а за потребе прикључења постројења за прераду отпада и биогасне електране. Окончава се поступак јавне набавке радова на изградњи ТС 110/35 кV Гроцка, која ће се градити у циљу растерећења ТС 110/35 кV Београд 1, али и прикључења нових потрошача дуж Сме-

ТС 110/10 kV Аушокоманда, савремени енергетски објект Електродистрибуције Србије са њословним просјором

деревског пута и прикључења објекта прераде отпадних вода у Великом Селу.

–Предстоји нам изградња ТС 110/10 kV Сурчин, ТС 110/10 kV Аеродром, као и реконструкција ТС 110/35 kV Београд 9 – нагласио је Слијепчевић.

На ДП Крагујевац су током 2021. године пуштене под напон реконструисане ТС 35/10 kV „Кнић“ и „Кучево“, а у току је реконструкција ТС 110/10/10 kV „Дивље поље“, као и изградња нове ТС 110/35/10 kV „Пожаревац 2“, обе за потребе формирања нових и проширења постојећих индустријских зона.

На ДП Ниш завршени су радови на реконструкцији и доградњи ТС 110/10 kV „Ниш 6“, која ће бити пуштена у погон када ЕМС заврши изградњу прикључних 110 kV водова. Ова ТС ће решити питање оптерећења дистрибутивне мреже централног дела Града Ниша. Такође је у плану и изградња ТС 35/10 kV „Горњи Орах“ на Власини – истакао је Слијепчевић.

Када је у питању ДП Краљево, у плану је изградња нове ТС 35/10 kV „Дивчибаре“ која ће омогућити несметано напајање туристичког комплекса Дивчибара. Завршетак изградње те трафостанице планиран је до краја ове године. У току су радови на ТС 110/35 kV „Прибој“, која ће бити пуштена у погон после завршетка прикључног далековода од стране ЕМС-а. Изградња ТС 110/35/10kV „Тутин“ приведена је крају, а прикључење ове ТС очекује се до лета текуће године, што ће допринети

поузданости снабдевања Тутина и растерети-ти постојеће трафостанице 110/35 kV „Нови Пазар 1“ и 110/10 kV „Нови Пазар 2“. Уговорена је реконструкција ТС 110/10 kV „Нови Пазар 2“ и завршена је изградња далеководног поља за прихват ЕМС-овог 110 kV далековода у ТС „Нови Пазар 1“. Завршена је изградња и ТС „Аранђеловац 2“, која чека прикључење до изградње ЕМС-овог 110 kV далековода.

На подручју ДП Нови Сад ускоро почиње реконструкција старе ТС 110/35/20 kV „Зрењанин 1“, а уговорена је и реконструкција ТС 35/10/20 kV Лиман у Новом Саду, што ће омогућити несметани прелазак на 20 kV напонски ниво напајања дела Новог Сада. Слијепчевић је истакао да је током 2021. године у потпуности реализовано прикључење свих мерно-регулационих и компресорских станица на читавој дужини објекта гасовода, граница Бугарске - граница Мађарске, на дистрибутивни систем електричне енергије. Исто тако, током 2021. и почетком 2022. године је у потпуности реализовано прикључење свих објеката на деоници брзе пруге Београд - Нови Сад. У току су активности издавања услова за деоницу пруге Нови Сад - Суботица.

Он је нагласио и да је изграђен велики број прикључака на дистрибутивни систем електричне енергије који се реализују на основу закључака Владе РС, а које Електродистрибуција Србије реализује сопственим средствима. Међу њима су и Дата Центар у Крагујевцу, „Линг

Лонг“ у Зрењанину, Моторсон у Ћуприји, МТУ фабрика ракетних мотора у Инђији, Тоуо Тирес у Старој Пазови итд. Све ове инвестиције карактерише велика захтевана и одобрена снага (реда 10 MW). Такође су реализована прикључења фабрике Нестле у Сурчину, фабрике вакцина у Београду, где је уговорена изградња и ТС 35/10 kV Аутопут. Ту је и прва деоница аутопута Пожега - Прељина. Тунел Трбушани и петља Паковраће су прикључени, а за потребе прикључења остале две деонице планирана је изградња три ТС 35/10 kV - Паковраће, Крстац и Милићево село. Планира се изградња и прикључака за фабрике „Бизерба“ и „Хансгрое“ у Ваљеву. Сијепчевић је истакао да се реализују и прикључења објеката станова за припаднике снага безбедности у Земуну, Новом Саду и Нишу. Такође, уговорена је модернизација система релејне заштите у оквиру 42 трафостанице 110/x и 35/10 kV, чиме се напушта стари концепт електро-механичке заштите и уводи се интегрисани систем заштите и управљања базиран на савременој микропроцесорској заштити. Почела је и реализација послова на модернизацији заштите у 110 kV далеководним пољима и трансформаторским пољима, при чему је планирана модернизација система заштите у укупно 53 поља, са пројекцијом да се већина радова заврши до краја године. У последње две године реализовано је аутоматизација СНДМ у укупно шест Огранака.

Такође, започели су и радови на реализацији два концепта напредне аутоматизације СНДМ мреже на подручју Огранка „Земун“ и на подручју Огранка „Београд-Центар“.

Слијепчевић истиче да је у претходном периоду ЈП ЕПС започео процес реконструкције пет трансформаторских станица 110 kV напонског нивоа, које су претходно преузете од ЕМС-а. Набавку опреме и уговарање радова спровело је ЈП ЕПС, а радови су завршени на две трафостанице, „Петровац“ и „Горњи Милановац“. Почетак извођења радова на преостале три трансформаторске станице „Лешница“, „Алексицац“ и „Шабац“ се планира током ове године. Он је додао да је у протеклом периоду ЕДС интензивно сарађивао са Министарством рударства и енергетике на изради законских и подзаконских аката у вези са стицањем статуса купца - произвођача.

–Треба истаћи и планиране активности техничког система на смањењу техничких губитака електричне енергије у дистрибутивном систему, али и заједничке активности са Пословним системом и техничким центром на смањењу укупних губитака електричне енергије, где се у наредним годинама очекује значајно смањење губитака, односно постизање све бољих пословних резултата Електродистрибуције Србије – закључио је Александар Слијепчевић.

P. E.

Зоран Рајовић, директор техничког центра Електродистрибуције Србије

УСПЕШНА ГОДИНА ЗА ТЕХНИЧКИ ЦЕНТАР ЕДС-А

Када се говори о организационом концепту Електродистрибуције Србије, протекле године је постојећи формат проширен формирањем техничког центра са одговарајућим секторима и јасно дефинисаним надлежностима

И поред отежаних услова функционисања, због пандемије и неповољних временских услова, у протеклој години није била угрожена сигурност и стабилност снабдевања привреде и грађана електричном енергијом, за близу 3,7 милиона корисника, изјавио је директор техничког сектора Електродистрибуције Србије Зоран Рајовић. Он је нагласио да технички центар може да се похвали кадровима који имају високо специфично знање и искуство широког опсега за обезбеђивање технички исправног стања електроенергетских објеката.

–Када је реч о превентивном одржавању електроенергетских објеката током претходне, 2021. године, важно је нагласити да су је обележили веома неповољни временски услови са обилним снежним падавинама, праћени ветром и екстремно ниским температурама у појединим подручјима, због чега је број кварова

на мрежи био изнад очекиваног, а ангажованост на терену, без обзира на негативан утицај пандемије, врло успешна и ефикасна – истакао је Рајовић. Он је додао да када се говори о корективним интервенцијама, оне представљају приоритет у одржавању електроенергетских објеката и уколико постоји потреба за хитним отклањањем кварова, раније дефинисани приоритети се мењају или се одлажу, све у складу са потребама и могућностима.

–Током 2021. године ангазоване су све расположиве екипе за рад у ванредним условима организоване преко координатора дистрибутивних подручја, субординисаним од стране посебног тима техничког центра који је обрађивао информације са терена и доносио одлуке. У складу са потребама на терену организоване су екипе из других ДП као испомаћ за критична подручја. Као резултат наведених

активности, само током децембра 2021. године било је укупно 9.237 интервенција на свим напонским нивоима – истакао је директор техничког центра.

Он је нагласио искуство и обученост људи из техничког центра које у таквим околностима посебно долази до изражаја, као и њихову спремност и пожртвовање да се обезбеди редовно снабдевање потрошача и до најудаљенијих тачака, даноноћно, при обилним снежним падавинама, јаком ветру и непроходним путевима.

–Током 2021. године спроведено је око 85.000 ревизија, близу 27.000 ремонта, отклоњено је око 18.000 кварова, замењено је близу 200.000 мерних уређаја, док је преко 15.000 дрвених стубова замењено бетонским, са заменом великог броја изолатора и око 1.000 километара алуминијумско-челичних проводника самоносивим кабловским снопом (СКС). У циљу стабилног снабдевања потрошача електричном енергијом извршена је сеча растиња на преко 4.500 километара дужине мреже на свим напонским нивоима, и то већим делом сопственим ресурсима – истакао је Рајовић и додао да „узимајући у обзир наведене активности, упркос свим ограничењима због пандемије и неповољних временских услова, али и уважавајући процес реорганизације и чињеници да су сва планирана и одобрена средства у целости утрошена, може се оценити да је протекла година била веома успешна“.

У складу са Годишњим програмом одржавања, за текућу 2022. годину планиране су активности процеса одржавања електроенергетских објеката са посебним освртом на замену дрвених стубова бетонским, замену изолатора и алуминијумско-челичних проводника сноповима који су знатно отпорнији на временске неприлике, што повећава поузданост рада надземне дистрибутивне мреже, затим циклусну замену мерних уређаја у циљу смањења техничких губитака као и измештања места мерења као мера смањења комерцијалних губитака, истакао је директор техничког центра Електродистрибуције Србије Зоран Рајовић.

P. E.

Посета председника Србије Новом Пазару НОВА ТРАФОСТАНИЦА ЗА КЛИНИЧКО-БОЛНИЧКИ ЦЕНТАР

Током недавне посете Новом Пазару, председник Србије Александар Вучић обишао је болницу у том граду, која ће после радова на изградњи додатних капацитета, и обнови постојећих, израсти у Клиничко-болнички центар

Председник Вучић у посети болници у Новом Пазару

У разговору са директором Електродистрибуције Србије Бојаном Атлагићем одлучено је да се снабдевање електричном енергијом додатно унапреди преко новоизграђене трафостанице 35/10 kV, која ће се налазити у склопу Клиничко-болничког центра у Новом Пазару. –Нови Клиничко-болнички центар биће огромна подршка не само граду, већ и целом овом крају, Рашки, Сјеници, Тутину, као и комплетном

северу Косова и Метохије. Наставићемо да улажемо у здравство у различите делове земље, а видећете да ће овај крај кроз наредне четири године бити препознатљив – рекао је том приликом председник Србије Александар Вучић. Иначе, новопазарски клиничко-болнички центар ће се простирати на 32.000 квадратних метара и то је инвестиција вредна 70 милиона евра.

Игор Андрић

**Електродистрибуција Србије обезбедила електроенергетску инфраструктуру за изградњу брзе пруге
ОД БЕОГРАДА ДО НОВОГ САДА ЗА 35 МИНУТА - НА СТРУЈУ**
Сви инфраструктурни објекти за прву брзу пругу у нашој земљи обезбеђени на време са циљем подршке овом значајном државном пројекту

Изградња брзе пруге Србије почела је изградњом тунела и вијадукта „Чортановци“, између Старе Пазове и Новог Сада, при чему је Електродистрибуција Србије за потребе градилишта обезбедила поуздано снабдевање

електричном енергијом на 20 kV напону са снагом од 5 MW.

– Електродистрибуција Србије, у сарадњи са инвеститором Инфраструктура Железнице Србије и извођачима радова „China Railway International Company“ и „China Communications Construction Company“ и руском компанијом РЖД Интернешнл, учествује у овом пројекту. Уз инвестиционо-техничку документацију за изградњу пруге, припрему земљишта измештањем и заштитом постојећих електроенергетских објеката, обезбеђено је прикључење на дистрибутивни систем електричне енергије свих објеката у функцији пруге – каже Предраг Матић, директор Дирекције за планирање и инвестиције.

Маја Гале

Завршена изградња електроенергетских објеката за гасовод граница Бугарске - граница Мађарске

У СЛУЖБИ ЕНЕРГЕТСКЕ БЕЗБЕДНОСТИ

Електродистрибуција Србије је према тројном уговору који је склопљен између Гастранса д.о.о. и ЈП Србијагас све своје обавезе испунила у року

Предраг Матић, директор Дирекције за планирање и инвестиције истиче да је на деоници кроз Србију у дужини од 403 километра измештено 58 надземних водова ради припремања земљишта за изградњу гасовода. Изграђена су и 22 прикључка на дистрибутивни систем, који обухватају преко 40 километара кабловске мреже, за потребе сигурног снабдевања објеката квалитетном електричном енергијом.

– Од свих подухвата, издвајам посебно захтевну трасу 35 kV вода која је обухватила прелазак пруге, аутопута и реке Мораве и изградњу постројења 35 kV за потребе снабдевања компресорске станице у Жабарима – објашњава Матић.

Ова капитална инвестиција уз све активности огранака Електродистрибуције Србије као

инвеститора, остварена је у сарадњи са представницима Гастранса као финансијера, Србијагаса као извођача и Енерготехнике „Јужна Бачка“ као подизвођача.

Маријана Јојић

Компресорска станица Жабари

Створени услови за страну инвестицију у Ћуприји

ПОСТАВЉЕНО 7 КИЛОМЕТАРА НОВОГ ВОДА

Електродистрибуција Србије створила је све услове за сигурно, стабилно и безбедно снабдевање електричном енергијом глобалног добављача за ауто индустрију Motherson у Ћуприји

У првој фази је обезбеђена тражена инсталисана снага од 7 MW, док ће у другој фази она

Инвестиција Motherson-а у Ћуприји од 38 милиона евра обезбеђује нова радна места

износити 11 MW. Место прикључка је у посебно опремљеном резервном 35 kV пољу у ТС 110/35 kV Ћуприја, где се обрачунава мерење преузете електричне енергије. Ово решења је најбоље због смањења техничких губитака, инвестиционог улагања и одржавања.

Од трафостанице до фабрике је постављен дупли 35 kV вод у дужини од 7 километара, делимично и испод ауто пута. Укупна вредност материјала и свих радова је 110 милиона динара. Отварањем нове фабрике смањиће се незапосленост у том крају. Тренутно је запослено 175, а за три године ће бити 455 радника. Страни инвеститор је у ову фабрику уложио 38 милиона евра.

Игор Андрић

Реконструисана мрежа од виталног значаја за функционисање 5 пријепољских села

У ПРИЈЕПОЉУ РЕЧЕНО - УЧИЊЕНО!

Током прошлoгодишње посете председника Србије Александра Вучића Пријепољу, у присуству в.д. директора Електродистрибуције Србије Бојана Атлагића, грађанима је обећано унапређење електроенергетске инфраструктуре

Председник Србије
Александар Вучић
у посети Пријепољу

Само неколико дана после посете председника Србије, в.д. директора Електродистрибуције Србије Бојан Атлатић поново је обишао пријепољска села како би на лицу места сагледао потребе и могућности за унапређење мреже.

Тако је у Пријепољу за кратко време завршена реконструкција пет 10 kV далековада у укупној дужини од преко 22 километра. Уз то је урађено и 36 километара мреже ниског напона. Дрвени стубови су замењени бетонским, а алуминијумско-челични проводници са СКС снопом. На бољи квалитет снабдевања купаца

В.д. директор Електродистрибуције Србије Бојан
Атлатић у посети селима Пријепољског краја

утицала је и замена расклопне 110 kV опреме у јединој ТС 110/35 kV у тој општини.

Радови су извођени на брдско-планинском подручју Аљиновића, Бабина, Јабуре, Страњана и Камене Горе, богатом четинарским шумама, што је од животног значаја за локално становништво. Само у селу Бабине живи око 500 становника који се баве прерадом дрвета и зарађују захваљујући бројним пиламама и пелетарама, које успешно послују на овом подручју.

Игор Андрић

Новоизрађена нисконапонска мрежа
у околини Пријепоља

Монтери Електродистрибуције Србије на висини задатка

НАЈБОЉИ КАДА ЈЕ НАЈТЕЖЕ

Обилан и влажан снег у децембру прошле године ломио је стубове, а под његовом тежином су пуцали и проводници. Електромонтери Електродистрибуције Србије одмах су започели борбу са кваровима које је изазвало велико невреме. И победили

Радило се пре свега о мрежи у брдско-планинским пределима од Ваљева, Ужица, Чачка, па све до Прибоја и Новог Пазара, али и на територији Дистрибутивног подручја Крагујевац. Само два дана касније, после великог невремена 11. децембра мање од 1 одсто купаца је било без електричне енергије. На страни потрошача били су велика пожртвованост, стручност и храброст, физичка снага и добра организација Електродистрибуције Србије. Комуникација између свих укључених у процес отклањања кварова је била беспрекорна, а материјала за санацију кварова је било довољно.

За наш лист нам своја искуства преносе и електромонтери из Гуче Тихомир Ковачевић и Јован Главоњић. Они су заједно са својим колегама из струке и овом приликом показали спретност и снагу. Кажу да су две ноћи радили и до три ујутру.

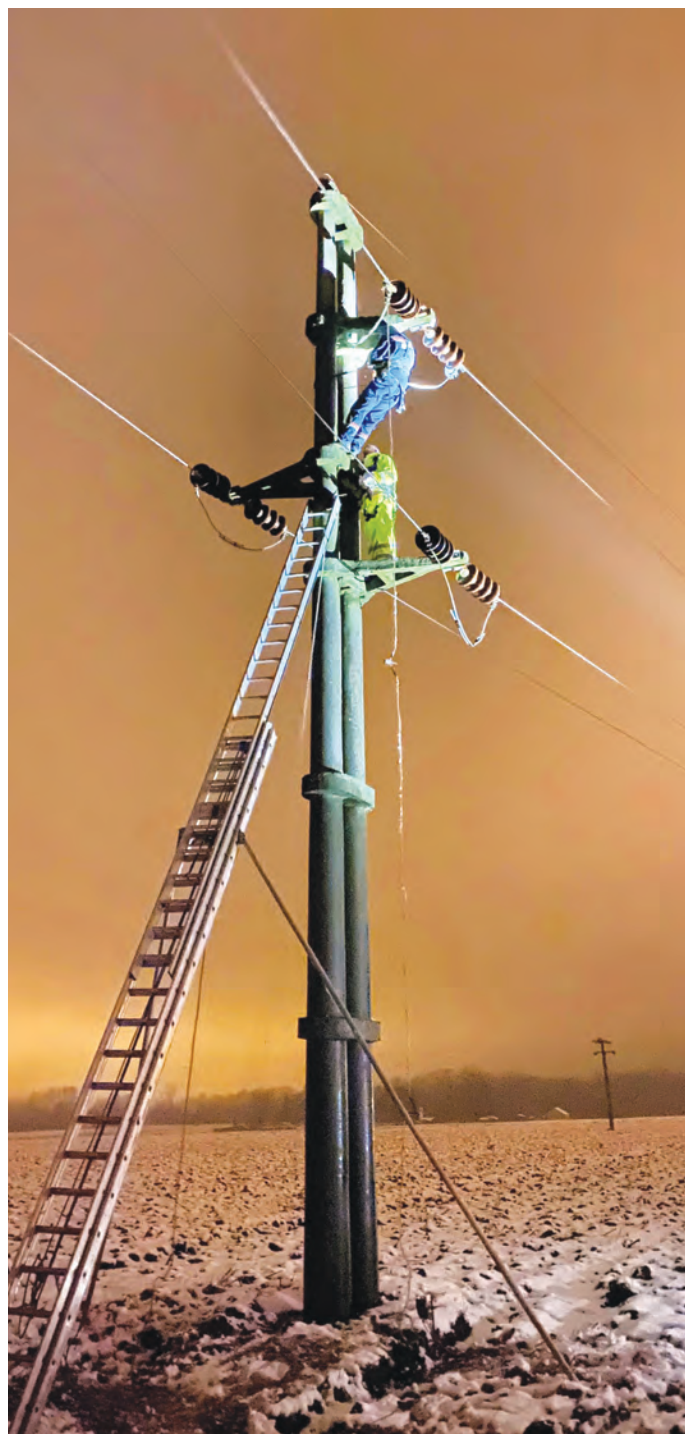
–Само најстарије колеге су радиле у сличним условима и то пре више од 40 година. Због попадалог дрвећа ван трасе није било лако доћи до места квара. И мештани су нам помагали да се пробијемо кроз сметове, склањали су срушена стабла и возили нас својим тракторима. Када бисмо се пробили, пењали бисмо се на залеђен стуб, настављали покидан проводник и ишли даље – објашњавају наши монтери.

Слична искуства има и водећи електромонтер из Осечине Марко Томић.

–Телефон ми је тих дана звонио бар по стотину пута. Мештани су ме звали да објасне где је пао стуб – нагласио је Томић.

Он је на то место слао екипу, и на крају му је јављено да је отклоњен квар.

Електромонтери су се пробијали и кроз снежне сметове, где ни механизација није могла да прође, са моторним тестерама у рука-

ма и делом материјала на леђима неопходним за настављање надземних водова.

*Игор Ангрић
Бојан Рагојевић*

„НЕМА ЗИМЕ“ ЗА ЕЛЕКТРОМОНТЕРЕ У ДП КРАГУЈЕВАЦ

Од територије ДП Крагујевац, скоро трећина је неприступачна и тешка за одржавање. Ипак, када дође до квара на електроенергетској мрежи, електромонтери су спремни да изађу на терен и дају свој максимум, без обзира на доба дана или ноћи, временске услове и број потрошача који су без струје, како би у што краћем року отклонили квар и корисницима обезбедили нормално снабдевање.

– Као и сваке године, и ова зима је донела лоше временске услове, ниске температуре, обилне падавине и лед на проводницима, који су изазвали кварове на водовима свих напонских нивоа на ДП Крагујевац – каже Драшко Вићић, руководилац сектора одржавања ЕЕО и ММ на ДП Крагујевац. Он је истакао да је успешно саниран квар на деоници ТС 35/10 kV Братинац - РП 35 kV Баре -ТС 35/10 kV Чешљава Бара, у ЕД Пожаревац. У условима слабе видљивости и велике хладноће, екипе су великим напорима брзо отклониле квар. Он такође наводи да је у децембру, услед обилних падавина, дошло до више испада на 10 kV надземној мрежи у ЕД Крагујевац, који су у потпуности отклоњени у рекордном року. У Смедеревској Паланци је у јануару било неколико кварова на подземним 10 kV кабловима, који су успешно санирани у кратком року непрекидним радом паланачких монтера, уз помоћ колега из целог ДП.

Вићић наводи и квар на 35 kV ДВ Благојев Камен - Дебели луг и 35 kV ДВ Нересница - Благојев Камен, због које је ТС 35/0,4 kV Благојев Камен остала без напајања у ноћи 17. на 18. децембар, дан пред Св. Николу, највећу српску славу. Како су ти далеководи на врло неприступачном терену, а лоцирање и отклањање квара представља велики изазов и захтева доста времена, први пут је и инсталисан агрегат од 50 kVA, како би сви потрошачи имали напајање, док пожаревачки монтери раде на откривању и санирању квара. Агрегат је успешно постављен, а екипе монтера су у року од 24 сата отклониле кварове на оба далековода – закључује Вићић.

Преносимо изразе захвалности које су наше колеге добиле путем једне друшћивене мреже: „Користим прилику да се захвалим свим Вичанима који су учествовали у акцији раскрчивања на шрамама далековода од Виче према Гучи, као и далековода који воде према Кошражи. Посебно бих се захвалио монтерима Јовану Главоњићу и Тику Ковачевићу који се надљудским напорима боре да стигну до сваког села и засека...”

У фокусу ДП Крагујевац инвестиције у електроенергетске објекте

ПРИОРИТЕТ - ПОУЗДАНО И КВАЛИТЕТНО СНАБДЕВАЊЕ СВИХ КУПАЦА

Дистрибутивно подручје Крагујевац посебно је успешно у реализацији пројеката изградње и обнове електроенергетске инфраструктуре

Др Дејан Савић, координатор ДП Крагујевац

Добра организација и рад запослених заслужни су за успешну реализацију планираних пројеката, каже др Дејан Савић, координатор ДП Крагујевац.

– Упркос актуелној епидемијској ситуацији, за инвестиције је утрошено готово 1,4 милијарде динара, што је преко 99 одсто реализације плана за 2021. годину – наглашава Савић.

Од укупних улагања он издваја она којима се прате важни државни пројекти. Таква је изградња Државног дата центра у Крагујевцу, за који је изграђено РП 35 kV са прикључним водовима. За компресорску станицу Гастрона на траси међународног гасовода у Жабарима урађено је РП 35 kV са прикључним водовима. За објекат Кречана Кучево кинеске фирме Gangquan изграђено је РП 35 kV са прикључним двоструким далеководом. У ове пројекте спада и изградња потребних ЕЕО за насеље које Република Србија гради за припаднике снага безбедности, као и за Палату правде у Крагујевцу.

Завршени су и радови на ТС 110/35/10 kV Лапово, која је комплетно реконструисана, затим је пуштена у рад и новоизграђена ТС 35/10 kV Кнић, као и обновљене ТС 35/10 kV Кучево и ТС 35/10 kV Смедеревска Паланка 2. Савић додаје да је у току реконструкција ТС 110/10/10 kV Дивље поље у Крагујевцу, вредна око 390 милиона динара, затим изградња ТС 110/35/10 kV Пожаревац 2, вредности око 490 милиона динара, као и реконструкција ТС 110/35 kV Петровац вредна преко 450 милиона динара.

Савић наводи да се спроводи и модернизација система даљинског надзора и управљања средњенапонском дистрибутивном мрежом, вредна више од 120 милиона динара. Прошле године је замењена релејна заштита у четири ТС 35/10 kV - Азања, Смедерево 3, Калиште и Пожаревац 1. Урађена је и аутоматизација СН мреже уградњом реклозера ради смањења трајања прекида и уреднијег снабдевања. У функцију управљања уложено је преко 130 милиона динара.

Бојан Рагојевић

Брзина и експедитивност у раду НДДЦ-а најављују још једну успешну годину

НДДЦ - ИЗВЕШТАВАЊЕ, НАДЗОР И ПРЕУЗИМАЊЕ НАДЛЕЖНОСТИ

Према својој надлежности у претходном периоду Национални дистрибутивни диспечерски центар је заузео значајну улогу у извештавању и надзору рада осталих диспечерских центара

Дневни оперативни састанак у Националном диспечерском центру: директор Рајко Ројан са сарадницима

Након упутства УП-УПР-24 одређено је извештавање о дневним дуготрајним прекидима у испоруци електричне енергије, чиме је Национални Дистрибутивни Диспечерски Центар преузео примарну активност у сачињавању тих извештаја и провере њихове ажурности.

Наведеним упутством, као свакодневна активност, дефинисан је Извештај о прекидима у испоруци електричне енергије, који се израђује за период од 07.00 часова претходног дана до 7.00 часова на дан када се врши обрада. – Дневни извештај се израђује у оквиру ДДЦ и доставља до 8.00 часова на контролу и верификацију. Такав Дневни извештај се поставља на БИ портал до 8.30 часова текућег дана за претходни дан, овлашћеног лица које поседује право приступа. Међутим, због потреба пословодства Електродистрибуције Србије, одлучено је да информације за текући дан буду ажуриране и достављене на четворосатном нивоу, у 7.00, затим у 13.00, па у 19.00 и у 23.00 часа – објашњава директор НДДЦ-а Ратко Ројан.

Такође, у јануару ове године, први пут од постојања НДДЦ-а дошло је до преузимања надлежности подређеног диспечерског центра због немогућности непрекидног рада у ДДЦ Краљево, од 18. јануара до 1. фебруара 2022. године.

– Сектор за планирање и оперативно управљање ДЕЕС ДП Краљево обавестио је Сектор за управљање ДЕЕС-Главни диспечерски центар да због два диспечера позитивних на COVID-19 неће моћи да се организује непрекидан сменски рад. Према плану, у овом случају надлежност је преузео надређени НДДЦ Нови Сад, а примопредаја смене се обављала телефонским путем који имају снимаче говора. Инсталирана је и апликација „Прекиди“, која се користи само на ДП Краљево, како би сви извештаји били ажурни и правовремено достављени – истакао је Ројан.

У наредном периоду НДДЦ, поред надзорне и извештајне, очекује и увођење контролне функције што би већ наредних месеци могло да се имплементира у постојећи систем.

Пејар Јоксовић

Марија Жишић из Диспечерског центра ДП Ниш руши баријере о мушкој доминацији у области енергетике

ВИСОКИ НАПОН У МАЛОМ ПРСТУ

Знање и вишегодишње искуство једне даме у модернизацији енергетских објеката прихваћено је и уграђено у темеље компаније у погледу унифицирања докумената, неопходних за управљање и извођење радова у дистрибутивном електроенергетском систему

Упркос томе што још увек постоје предрасуде о сналажењу „слабијег пола“ у „мушким пословима“, постоје жене које их достојанствено руше и радом доказују супротно. Једна од њих је Марија Жишић, шеф Службе за планирање и оперативно управљање Диспечерског центра ДП Ниш.

Своје знање о електроенергетским објектима, Марија је стекла упорним и посвећеним радом током више од деценије рада на релејној заштити. Раме уз раме са колегама, облачила је радно одело и одлазила на терен од Кладова до Прешева.

Сазнања Марије Жишић уџкана су у њу правила која важе за све дистрибутивне ојранке на територији Србије

–То је било време кад су све „стодесетке“ из ЕМС-а прешле у надлежност тадашњих привредних друштава за дистрибуцију електричне енергије – објашњава Марија. – Због обима посла враћали смо се кући дубоко у ноћ и није ми било тешко да се појавим на радном месту у седам ујутру наредног дана.

Рад на релејној заштити, пре свега имплементирање микропроцесорске заштите, као и увођење трафостаница у систем даљинског управљања, није остао незапажен. Формирањем Оператора дистрибутивног система добила је могућност да заједно са колегама из осталих електродистрибуција учествује у радним групама за доношење јединствених докумената и процедура у управљању дистрибутивним системом.

–Сматрам да је моја садашња позиција заокружила причу у управљању, прво заштита, затим рад на системима за даљинско управљање и сада диспечерско управљање – објашњава Марија. – Бавим се и аналитиком и оперативним управљањем. У сваком моменту знам редовно уклопно стање свих трафостаница, водова на високом напону, да ли су у функцији или нису, колика је њихова поузданост и све што овај посао подразумева. Активно учествујем на имплементацији електронског диспечерског дневника у свим диспечерским центрима, који за циљ има обједињавање и модернизацију оперативних процеса у управљању – прича она.

Марија је пожртвована супруга и брижна мајка, која успева да усклади свој лични и професионални живот. Оптимиста је и тврди да прави резултати произилазе из заједничког рада са колегама из диспечерског центра, испуњеног обостраним поштовањем и поверењем.

Оливера Манић

Електродистрибуција Србије своди број повреда на раду на најнижи ниво

НУЛА КОЈА МНОГО ВРЕДИ

Безбедност и здравље на раду је једна од приоритетних области у пословању Електродистрибуције Србије, јер постоје радне позиције са повећаним ризиком

Током 2021. године није било смртних повреда на раду у Електродистрибуцији Србије. То стоји у годишњем извештају о безбедности и здрављу на раду (БЗР) који је усвојио надлежни одбор. Његов најбитнији део је 0 (нула) која стоји у колони за смртне повреде. Ипак, простора за напредак у овој важној области има још, јер се током 2021. године догодило 65 лаких и 8 тешких повреда. Потребно је предузети све потребне мере како би се избегле повреде у наредном периоду.

Одбор под водством председника Предрага Секулића разматрао је кључне показатеље успешности у анализираном документу, па једногласно усвојио извештај. Потом се говорило о најбољем начину за организовање периодичних и систематских прегледа и изради јединствених нормативних аката за Електродистрибуцију Србије.

У протеклој години је 8.127 запослених прошло обуке и провере знања у складу са Актом о процени ризика и законом о БЗР. Организоване су и остале обуке, попут оних за руководе моторном тестером, косачицом и тримером, као и обука за правилно коришћење опреме за рад на висини. Одређени број запослених је прошао обуке за руководиоце радова, пружање прве помоћи, затим обуке из области противпожарне заштите и за уклопничаре, док су извођачи радова упознати са опасностима, штетностима, ризицима, мерама за БЗР и правилима понашања.

Обезбеђене су и довољне количине средстава и опреме за личну заштиту на раду. За примену њиховог коришћења су задужени руководиоци радова организационих целина, налогодавци и лица за БЗР. Контрола примене превентивних мера обављена је 1.488 пута. Неусаглашености су отклањане на лицу места и одмах су обавештавана надлежна лица.

Игор Ангрић

Мере заштите на раду дају резултате

Како стоји у годишњем извештају, на бањско лечење је упућено 602 запослена, док су 1.162 запослена користила рекреацију. Све то сигурно смањује број повреда и утиче на бољу продуктивност. Планирају се мере које ће довести до још бољих резултата у наредном извештају.

Синдикат Електродистрибуције Србије има јасне циљеве и задатке

ЗАПОСЛЕНИ ЗАШТИЋЕНИ И БЕЗБЕДНИ

Синдикат радника Електродистрибуције Србије од самог оснивања потврђује своје упориште у заштити радних, социјалних, стручних и културних интереса 8,5 хиљада запослених

У свих пет дистрибутивних центара у Београду, Новом Саду, Нишу, Крагујевцу и Краљеву, синдикална организација има за циљ очување радних места и активно учешће у њиховој систематизацији.

– Поред тога, водимо рачуна да се запосленима који послове обављају у екстремним условима благовремено набави заштитна опрема уз обучавање руководиоца радова и примену свих правила заштите на раду – каже Бранко Томић, председник Синдиката Електродистрибуције Србије. Он истиче да је Синдикат усмерен и на заштиту материјалног и социјалног положаја чланства, јер по потреби пружа правну заштиту и помоћ, организује рехабилитацију и рекреацију као и такмичења на радничким спортским играма. Синдикат радника Електродистрибуције Србије, такође обезбеђује образовање чланства према захтевима модерних синдикалних удружења у Европи.

– Од посебног значаја је оснивање Фонда солидарности Синдиката, чија је суштина пружање

материјалне помоћи запосленима, односно члановима Фонда солидарности и њиховој ужој породици, у случају лечења оболења или решавању социјалних потреба – објашњава Томић. Корисницима Фонда солидарна помоћ се може пружити како би подмирили трошкове стационарног лечења или обављања хируршких интервенција у земљи и иностранству. Ту улази и куповина лекова, ортопедских помагала и апарата. Фонд солидарности могу користити и они којима је потребна финансијска подршка за лечење неплодности и биомедицински потпомогнута оплодња.

Бранко Томић истиче да је веома важна сарадња са другим синдикатима због заштите интереса, права и положаја запослених. О томе сведочи учешће представника Синдиката радника Електродистрибуције Србије у преговорима за усвајање Посебног колективног уговора чије одредбе се примењују и данас и важе за све запослене у нашој компанији.

Маја Гале

Главни одбор Синдиката радника Електродистрибуције Србије, на седници одржаној у Петровцу на Млави, једногласно је усвојио Финансијски извештај прихода за 2021. годину и Финансијски план прихода и трошкова Синдиката радника ЕДС-а за 2022. годину. Такође, једногласно је усвојен и Записник Надзорног одбора за контролу Финансијског пословања Синдиката ЕДС-а за 2021. годину, као и пречишћен текст Правилника о раду Фонда солидарности Синдиката ЕДС-а.

С обзиром на то да су у претходном периоду уплаћивана значајна средства у Фонд солидарности Синдиката радника Електропривреде Србије од стране Синдикалних организација из дистрибутивне делатности, поднет је захтев за повраћај тих средстава у Фонд солидарности Синдиката радника Електродистрибуције Србије. Наведена средства би се користила за даљи рад Фонда солидарности Синдиката ЕДС-а.

Председник Синдиката Електродистрибуције Србије Бранко Томић: – Заштита интереса, права и положаја запослених је задатак Синдиката

Запажени стручни радови запослених у Електродистрибуцији Србије

ЗАБЛИСТАЛИ НА ЦИРЕД-У

Два коаутора из Електродистрибуције Србије у тиму чији је рад награђен на ЦИРЕДУ. Честитамо!

12. Саветовање о електродистрибутивним мрежама Србије
ЦИРЕД – годела награде победничком раду

„Процена старења трансформатора на основу дијаграма оптерећења, садржаја влаге у изолационом систему и температуре амбијента“, један је од награђених радова на 12. Саветовању о електродистрибутивним мрежама Србије ЦИРЕД у Врњачкој Бањи. У изради победничког рада чији аутор је група стручњака, налазе се и двојица из Електродистрибуције Србије. Владимир Остраћанин и Радомир Тодоровић чине тим чији је рад проглашен за најбољи у оквиру Стручне комисије 1 - Компоненте мреже, на којој је презентовано 18 радова.

Како се истиче у раду, брзина старења трансформатора по до сада расположивим теоријама расте са температуром најтоплије тачке изолације. За нормалан крафт папир, према стандарду Међународне електротехничке комисије (IEC) она се дупло повећава са сваком порастом температуре од 6°C. У анексу издања IEC стандарда из 2018. године, који за тему има ову проблематику, по први пут су дати изрази којима се уважава утицај влаге на брзину старења.

Приказани су резултати примене те методе на 20 енергетских трансформатора 110/x kV/kV, инсталисаних на конзумном подручју свих ДП у оквиру Електродистрибуције Србије. На

основу расположивих резултата редовних електричних испитивања трансформатора и хемијских испитивања уља, изабрани су најкритичнији трансформатори.

Примена алгоритма из IEC стандарда захтева низ улазних података: термичке карактеристике трансформатора, дијаграме оптерећења током укупног периода рада трансформатора на мрежи, дијаграме промене температуре амбијента и дијаграме промене садржаја влаге. Како се показало, комплетан скуп података није био доступан ни за један од 20 трансформатора. У раду је објашњено како се у реалним условима, односно са реално доступним подацима, може сагледати могућност анализе старења трансформатора базиране на примени методе из IEC стандарда.

–Изложена проблематика се може применити у пракси у сврху одређивања који је трансформатор 110/x kV/kV са остарелом изолацијом, колики му је преостали животни век и за који треба имати резерву или спровести корективне мере које би трансформаторима продужиле животни век– истакао је мр Владимир Остраћанин, који тренутно обавља функцију Руководиоца Сектора за одржавање ЕЕО и ММ у ДП Краљево.

Милош Васин

Пројекат RESCUE: напредак на пољу енергетске ефикасности

ОБНОВЉИВИ – ФОСИЛНИ 1 : 1

Идеја о концепту одрживог развоја са циљем да се сектор јавних зграда трансформише у еколошки прихватљиве потрошаче енергије прерасла је у веома важан енергетски пројекат

Универзитет у Новом Саду био је домаћин завршне конференције пројекта RESCUE, у оквиру програма прекограничне сарадње Републике Србије и Републике Хрватске, а под покровитељством Европске уније. Руководилац овог пројекта, проф. др Борис Думнић истакао је да је основни циљ промоција употребе обновљивих извора енергије и унапређење енергетске ефикасности у јавним зградама.

– Извршили смо истраживања на објектима институција које су партнери RESCUE пројекта, Факултета Техничких Наука и Клиничког Центра Војводине, и утврдили њихове специфичне потребе које захтевају различите системе. Тако је изграђена фотонапонска соларна електрана, затим топлотна пумпа која се користи за грејање и хлађење неких делова објекта, еко станица за пуњење електричних аутомобила и тротинета, соларни колекторски систем за грејање топле воде за потребе клинике за рехабилитацију итд.

Укупна снага изграђених капацитета за производњу енергије употребом обновљивих извора на свим објектима износи 1.7 MW – рекао је Думнић.

Овај микс различитих енергетских технологија вреди скоро 2 милиона евра од чега је 90 одсто бесповратних средстава Европске уније. Самим тим, поред економске оправданости овог пројекта ту је и жеља да се овај метод прикаже као ефикасан и употреби на што већем броју јавних зграда у Србији.

– Први резултати рада система производње енергије и њене уштеде су прави показатељи значаја оваквих пројеката. Суштина је да се кроз бројке прикаже колико је економичније коришћење сопствено произведене енергије од оне која се преузима од различитих испоручилаца. Такође, ово може бити пут ка енергетској независности о којој се данас све више говори – закључио је Борис Думнић.

Пејшар Јоксовић

Обновљиви извори енергије
на објекту Факултета Техничких
наука у Новом Саду

Измештање мерних места у ДП Краљево даје резултате **СМАЊЕНИ ГУБИЦИ У ОДНОСУ НА ПРОШЛУ ГОДИНУ**

У Дистрибутивном подручју Краљево је у протеклих годину дана измештено преко 7.700 мерних места. За тај важан посао је преко оквирног споразума издвојено скоро 329 милиона динара

Измештање места мерења је мера која и у Краљеву даје ефекте. Представља једну од најважнијих краткорочних мера за смањење губитака електричне енергије. У овај посао се улажу значајна средства, па се избору места за измештање приступа веома пажљиво.

У свих 11 огранака ДП Краљево израђују се елаборати и припремају наруџбенице на основу усвојених критеријума, после чега се измештање поверава компанији на основу оквирног споразума. Један од критеријума је одабир трафо подручја где су уочени увећани губици, као и код корисника где је раније утврђена неовлашћена потрошња, а није им измештено мерно место. Бројила која су више

пута мењана у року овере такође се измештају, као и она неприступачна и дуго неочитана. Води се рачуна да се изместе мерни уређаји код којих је приликом читавања специјализованом апликацијом установљено присуство јаког магнетног поља, али и они које корисници сада сами читавају.

ДП Краљево има задатак да смањи губитке електричне енергије у већем проценту од осталих подручја, зато и добија највише средстава за измештање места мерења. Резултати су видљиви, а криве које у извештајима представљају губитке у односу на прошлу годину су у паду.

Игор Андрић

ИНТЕЗИВИРАНЕ АКТИВНОСТИ У НОВОМ ПАЗАРУ

Тренд смањења губитака у последње четири године видљив је у Новом Пазару. То се њоклаја са периодом замене мерних места и интензивном применом осталих мера. Ипак, треба рећи да простора за додатно смањење губитака и даље има. Урбанистички проблеми отежавају ове активности. Ти изазови се ипак успешно решавају, о чему говори и повећан број измештања.

У КРАЉЕВУ САЧУВАНА 2 ГИГАВАТА ЗА ГОДИНУ ДАНА

У Огранку Краљево се интензивно ради на измештању места мерења. Губици електричне енергије су, уз примену и других активности, за 12 месеци смањени за 0,68 одсто. Тако је сачувано преко 2 илјава часа, који су се некада надомештали набавком електричне енергије за губитке, а сада се за њих најлакше и мрежарина.

Електромонтер Ђорђе Којић: фотограф - сниматељ - ватрогасац

НИГДЕ БЕЗ АЛАТА И ФОТОАПАРАТА

Од када је постао део електромонтерске екипе у Малом Зворнику, колектив је јачи за младог и знатижељног колегу, али и за правог чувара успомена

Ђорђе унутрашњост пословнице пуни добром енергијом, али и квалитетним сликама. Фотографише колеге у време радова и у контактима са људима на терену, током испраћаја у пензију, за светог Илију, њиховог заштитника. Тако је многе тренутке отргао од заборавља. Неке од тих слика су у календарима на зидовима канцеларија, а од овог броја биће их и на страницама наших компанијских новина. –Дечији сан ми је био да постанем војник или полицајац. Привлаче ме ситуације у којима се појачано лучи адреналин, брзо доносе одлуке али без притиска, где је ризично, па треба широм отворити очи и бити сконцентрисан. Волим свој посао јер мислим да је хуман. Данас када у свему зависимо од електричне енергије, велика је помоћ људима ако им и у тешким временским условима обезбедимо сигурно снабдевање – каже Којић.

Током интервенција је добро упознао терен ове пограничне општине на Дрини, опасане планинама. Нису, каже, Карађорђевићи случајно ту изградили лавиринт под стеном за ратно командно место. Помагао је он и ватрогасцима да лакше стигну до места пожара. Почели су да се друже, а касније је прошао обуку и постао један од њих.

Истим путевима често хода по два пута. Једном са алатом или шмрком, други пут са фотографском опремом. Зато је прве зарађене паре постепено улагао у објектив, професионалну ка-

меру, дрон, покретну лабораторију за израду фотографија, а онда од овог хобија почео да зарађује фотографишући различите догађаје и свечаности. На Јутјубу има спотове у којима је забележио лепоте Доње Трешњице и Соколских планина. Отворио је студио „Фото Којо“, а два пута за редом је добио прву награду на конкурсима за најбољу фотографију Рађевине.

Игор Андрић

ДОБРА ФОТОГРАФИЈА БУДИ ЕМОЦИЈУ

–Једном сам ушао у ошкључану празну кућу. На зиду икона, на поду војнички ковчеж, сиво и сиволице, орман са шољицама за кафу, у ћошковима ћаучина. Направио сам фотографију и ако је сиво ћућа ћољедом замислићу исто колико прича о живићима незнатих сћанара – каже Ђорђе.

Добровољно давање крви у ЕД Крагујевац

ХУМАНОСТ БЕЗ ГРАНИЦЕ

Акције добровољног давања крви у ЕД Крагујевац традиционално привлаче велики број запослених који су шампиони хуманости

Акција добровољног давања крви у ЕД Крагујевац

Годинама уназад, Актив добровољних давалаца крви Синдикалне организације ЕД Крагујевац организује две велике акције добровољног давања крви.

То су највеће акције овог типа у Крагујевцу, па и шире. Поред запослених у ЕД Крагујевац који дају крв, учествују и даваоци из других дистрибуција из Србије (Чачак, Ниш, Смедерево, Београд) и Републике Српске. Посебно је занимљива сарадња са даваоцима из Републике Српске, која траје више од 15 година, и у оквиру које се даваоци крви из ЕД Крагујевац и ЕД Бања Лука, Требиње, Лакташи и Угљевик из Републике Српске узајамно посећују и дају крв сваке године.

Годишње се просечно, захваљујући хуманости наших колега, прикупи између 150 и 170 јединица крви, што је респектабилна количина, ако се има у виду број запослених. Као доказ за то, синдикат ЕД Крагујевац већ годинама добија

плакету „Широко срце“ Црвеног крста Србије за најбоље резултате у добровољном давању крви у категорији „Јавна предузећа и установе“. –Друштвено одговорно понашање је одувек било заштитни знак наших запослених, а наш циљ је да помогнемо локалној заједници и обезбедимо залихе крви за здравствено најугроженије суграђане. Круг давалаца крви се шири, све више младих се укључује у овај вид хуманитарног рада и тако наставља традицију коју ми старији одржавамо већ годинама – каже Веско Мартиновић, челник Синдиката и организатор акција.

Иначе, запослени у ЕД Крагујевац два пута годишње дају крв у организацији Синдиката, и то у мају и у октобру, а треба истаћи одличну сарадњу са Службом за трансфузију крви УКЦ Крагујевац, уз чију помоћ се ове акције спроводе сваке године.

Бојан Рагојевић

Нове прилике за запослење младих у Нишу

ДУАЛНО ОБРАЗОВАЊЕ ПО МЕРИ УЧЕНИКА

Електродистрибуција Србије прва је у Србији крајем прошле године закључила уговор о дуалном образовању са Електротехничком школом „Никола Тесла“ из Ниша

Предвиђено је да програм дуалног образовања у Огранку ЕД Ниш похађа 12 ученика другог, и 8 ученика трећег разреда средње школе. Реч је о смеру електромонтер мрежа и постројења који је већ дуже дефицитаран у Електродистрибуцији. Ученици су праксу започели крајем прошле године у складу са Планом и програмом наставе.

–За школу је ово веома значајно, јер на тај начин имамо могућност да школујемо кадар потребан привреди, што значи да ће већина ученика по завршетку школе имати и посао. Током школовања они примају и накнаду за свој рад, али је много важније од тога да стичу вештине, које ће им итекако значити приликом запошљавања. Њима не треба приправнички рад, могу одмах да раде посао за који су се школовали – каже Града Манојловић, координатор за сарадњу са ЕД.

Ради њихове безбедности, јер је реч о опасном и ризичном послу, школа је обезбедила кабинете и полигоне за почетне вежбе.

–Кабинете и полигоне смо опремили захваљујући подршци града, Привредне коморе и немачке организације ГИЗ. На полигонима ученици имају могућност да све виде у малом - стубове, електричне мреже, трафостанице и да ту увежбавају своје вештине пре него што приступе стварном послу. Тиме се избегава ризик рада под напоном, на великим висинама и стиче искуство, неопходно за звање електромонтера мрежа и постројења – наглашава Бобан Илић, наставник у ЕТШ „Никола Тесла“.

Током досадашњег рада ученици су исказали велику мотивисаност и заинтересованост за овај вид наставе. Њихов рад кроз учење прате четири лиценцирана инструктора, одређена од стране послодавца, а у сарадњи са координаторима именованих од стране школе.

Електродистрибуција Србије се од увођења дуалног образовања укључила у овај програм закључивањем уговора са првом генерацијом ученика, који кроз рад код послодавца стичу и усавршавају знања, вештине и способности. Оваква сарадња је од обостране користи, а највише за ученике који на овај начин могу себи да обезбеде и сигуран посао.

Милена Вигојковић

Кроз праксу се ученици навикавају на реалне услове рада, стичу радне навике и ујознају своје будуће колеге

Нови Сад – европска престоница културе

МОСТОВИ КАО СИМБОЛ БЕЗГРАНИЧНЕ ПОВЕЗАНОСТИ

Престижна титула Европске престонице културе коју је Нови Сад понео ове године има упориште у идеји програмског наратива „За нове мостове“

Служба за одржавање ЕЕО Елекџродисџрибуџија Нови Сад, аниџовала је монџерске екиџе како би све било обезбеђено и џесџирано на време. Младен Сџанџић, шеф Службе џрикљџџака каже да је најџаџџевниџа била локаџиџа „Беоџрадска каџиџа“ у џодџрађу Пеџровараџина џде је џоком новоџодиџње нођи била џосџаџвљена џлавна бина, коџа је доџаџно обезбеђена аџреџаџом за сиџурно бесџрекиџно најџаџање.

Фото: НСЕПК В. Велиџковић

Европска престоница културе установљена је да би се истакло богатство и различитост европских култура, ојачале културне везе међу Европљанима, спојили људи из различитих европских земаља, упознала друга културна наслеђа, промовисало узајамно разумевање и ојачао осећај европејства.

– Ове године Нови Сад се придружио литванском Каунасу и луксембуршком Ешу, што поред чињенице да смо Европска престоница културе а не припадамо Европској унији чини изузетак и успех Новог Сада – каже директор Фондације „Нови Сад – Европска престоница културе“, Немања Миленковић.

Није било дилеме да ће наш град бити центар културних дешавања, узимајући у обзир његову богату историју, али и уметничку визију изражену крилатицом „За нове мостове“, оне којима људи и процеси стварају просторе и програме, трајне легате пројекта „Нови Сад - Европска престоница културе“.

– Културна дешавања су почела 13. јануара легатским програмским луком „Дочек“ у оквиру

којег се већ пет година уназад прослављају две Нове године и два рачунања времена, кроз визуелну и извођачку уметност. Уз „Калеидоскоп културе“, програмски лук који обухвата пет врста уметности, настала су два међународно призната брэнда, и пре него што смо добили престижну титулу – објашњава Миленковић. Поред тога ту су и програмски мостови са луковима који представљају интеркултуралне теме везане за Нови Сад. Он подсећа да је на располагању и мрежа од осам културних станица, које имају за циљ да активирају све градске квартове и приградска насеља.

Након свих збивања предвиђених за ову годину, следи вредновање квалитета остварених садржаја, чију ће задњу реч изговорити експерти Европске комисије у Бриселу и еминентни професори Новосадског универзитета. Томе ће, верујемо, допринети и чињеница да је Нови Сад добио најсвеобухватнију стратегију развоја културе града у југоисточној Европи, дефинисану до 2026. године.

Маријана Јоџић

Ђорђе Станојевић, пионир електрификације и привредног развоја Србије

СВЕТЛОСТ ЕЛЕКТРИЧНА

Чудесна светлост електричне енергије заменила је осветљење помоћу луча од боровине, петролејске лампе и фењера, а наша земља је по томе стала раме уз раме са најразвијенијим земљама Европе и света

а то је светлост електрична – поручио је Ђорђе Станојевић (1858–1921) неистомишљеницима 1890. године, одредивши се за електрично, а не плинско јавно осветљење.

Прво електрично јавно осветљење упаљено је у београдској вароши шестог октобра 1893. године. Истог дана у рад је пуштена мала електрична централа (термоцентра) једносмерног напона на крају улица Добрачине и Змај Јовине, на Дорћолу. Тај дан се може сматрати једним од значајнијих у историји Србије.

Пут за наступајућу епоху трасирали су наши великани електротехнике, интелектуални дивови, Никола Тесла, Михајло Пупин, као и Ђорђе Станојевић, физичар, астрофизичар, метеоролог, професор факултета и Војне академије, ректор Велике школе у Београду, један од конструктора првих хидроелектрана у Србији, творац првих фотографија у боји код нас, са око осамдесет радова и књига објављених у земљи и ван ње.

Рођен је исте године као и Никола Тесла и био му је једини лични пријатељ из ондашње Србије. Пријатељство је почело када је Ђорђе Станојевић био у делегацији која је дочекала Теслу и организовала му боравак у Београду 1892. године, и за Ђорђа је имала пресудну улогу. Могло би се рећи да је до краја живота био окупиран Теслиним делом.

Познавање Теслиних радова применио је у електрификацији и индустријализацији Србије. Електрификовао је Ужице, Лесковац, Чачак, а посебне заслуге имао је за електрификацију Београда.

*Каџарина Појовић
Миланка Сивојанић*

– Има само једна врста вештачког осветљења која даје довољно јаку светлост, као што хигијена тражи, која не загрева онога коме светли, која има готово исту боју као и дневна светлост... која својим постојањем не квари ваздух и не одузима му оне састојке који су човеку за живот најпотребнији,

5 ЗЛАТНИХ МОНТЕРСКИХ ПРАВИЛА

1. ИСКЉУЧЕЊЕ УЗ ВИДЉИВ ПРЕКИД (ако је конструктивно изводљив)
2. СПРЕЧАВАЊЕ СЛУЧАЈНОГ ПОНОВНОГ УКЉУЧЕЊА (закључавање-блокирање и постављање опоменских таблица)
3. УТВРЂИВАЊЕ БЕЗНАПОНСКОГ СТАЊА
4. УЗЕМЉИВАЊЕ И КРАТКО СПАЈАЊЕ
5. ОГРАЂИВАЊЕ ОД ДЕЛОВА ПОД НАПОНОМ И ОЗНАЧАВАЊЕ И ОГРАЂИВАЊЕ МЕСТА РАДА

